

Σημειώσεις για το μάθημα των 5 Νοεμβρίου 2025

Αρχίσαμε να **διαβάζουμε εύκολα πράγματα** και μετά λίγο πιο ιδιωματικά αν και ακόμα απλά. Το να ξέρετε το αλφάβητο και τα είναι η προϋπόθεση της δουλειάς αλλά δεν επαρκεί. **Θέλει πρακτική** για να μπειτε στη λογική αυτού του συστήματος γραφής, σκέψης και σε εκείνο τον κόσμο αναφορών (εννοώ το Ισλάμ εδώ, προ παντός).

→ Δε θα αποδεχθώ πλέον καινούργιους φοιτητές αν δεν ξέρουν ήδη το αλφάβητο. Έχει όρια η καλοσύνη μου.

1.

Από το χθεσινό μάθημα, θυμάμαι ότι κάποια **παλαιά «έ»** δηλαδή [κλειστά ε] που γράφονται με **ی** ή με **ای** στην αρχή της λέξης σας προβληματίζουν ό,τι είναι **φυσικότατο**. Αλλά ως τώρα είδαμε αυτό το φαινόμενο μόνο σε **δύο** ρήματα που είναι πολύ κοινά και θα υιοθετήσετε γρήγορα την ορθογραφία τους:

ایتمک → ètmek

ویرمک → vèrmek

2.

Άκουσα παράπονα τύπου μα πρέπει «**να μαντέψουμε**» τα φωνήεντα. Έχετε δίκιο τώρα. Ήθελε συνήθεια η οθωμανική ανάγνωση **αλλά** δεν έχετε συνείδηση για το γεγονός ότι και στα ελληνικά **δεν αποκρυπτογραφείτε** κάθε γράμμα, κάθε συλλαβή.

Είμαι σίγουρος ότι έχετε δει στο διαδίκτυο μικρά τέστ όπου σε ένα κείμενο όλες οι λέξεις είναι γραμμένες αυθαίρετα με μόνο το πρώτο και το τελευταίο γράμμα στη θέση τους και δεν εμποδίζει την ανάγνωση σε μια γλώσσα που καλά ξέρετε.

Δεν αποκρυπτογραφούμε οπότε διαβάζουμε. Αποκρυπτογραφούμε μόνο σε περίπτωση καινούργιων λέξεων. Θάλασσα → Θλαασσα → Θαασσλα → μπορεί να

Σημειώσεις για το μάθημα των 5 Νοεμβρίου 2025

μην είναι σωστοί τρόποι γραφής αλλά δεν εμποδίζουν την ανάγνωση. Την επιβραδύνουν το πολύ.

Αντίστοιχα στα οθωμανικά. Δεν χρειάζονταν οι άνθρωποι όλα τα σημάδια που είδαν οπότε έμαθαν να διαβάζουν. Μόνο για άγνωστες, νέες λέξεις – έννοιες ήταν απαραίτητα. Έτσι είναι στις εφημερίδες σε όσες χώρες – όχι μόνο με την αραβική ως επίσημη γλώσσα – αλλιώς **δεν γράφουν τα hareke**. Είναι φυσιολογικό να έχετε ανασφάλειες τώρα αλλά **κιάλας** αναγνωρίζετε περισσότερα πράγματα από ό, τι νομίζετε. Σκεφτείτε την κατάστασή σας στο πρώτο μάθημα...

Είμαι σίγουρος ότι διαβάζετε εύκολα:

سن – بن

سز – بز

Δηλαδή **όσες προσωπικές αντωνυμίες** είδαμε, δεν θέλουν πλέον μεγάλη βοήθεια και τα φωνήεντα τα μαντεύετε γιατί ο σκοπός σας είναι **η παραγωγή σημασίας**.

Επίσης, είμαι σίγουρος ότι διαβάζετε εύκολα **τα κοινά επιθέματα**:

-يور، -مق، -مك، - دی، -لی، -لر، -در

Έχετε **κιάλας** κάποια σημεία αναφοράς μέσα σε ένα κείμενο στα οθωμανικά που βοηθούν / συνοδεύουν την ανάγνωσή σας.

3.

Όσον αφορά τη λίστα ρημάτων που διαβάσαμε μαζί, επέμενα στο γεγονός ότι **ΤΟ ΤΕΛΙΚΟ ΣΥΜΦΩΝΟ ΤΟΥ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΝΔΕΙΞΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΩΝΗΕΝΤΩΝ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΡΗΜΑ**. Αυτή η παρατήρηση είναι σημαντική, είναι αρχή οργάνωσης της οθωμανικής ορθογραφίας. Θα κάνουμε ένα φρεσκάρισμα περί της ποιότητας των συμφώνων την επόμενη φορά.

a – o – u – i σε ένα ρήμα του τύπου مق δηλαδή σε -mak

Σημειώσεις για το μάθημα των 5 Νοεμβρίου 2025

e – ö – ü – i σε ένα ρήμα του τύπου مك δηλαδή σε -mek

Ήταν σχεδόν όλα ρήματα που **ήδη ηξέρατε** από τα σημερινά τουρκικά. Δηλαδή με το απαρέμφατο, τα σύμφωνα και το λίγο ένα μακρό φωνήεν τύπου **ی، و، ا** είχατε αρκετές πληροφορίες για την ανάγνωση. Οι τωρινές ανασφάλειες θα γίνουν λιγότερες με την άσκηση και την τακτική σας μελέτη. Ο σκοπός σας πρέπει να κάνει άσκηση το μάτι σας.

4.

Όσον αφορά τα μακρά φωνήεντα, **είναι φυσιολογικό να έχετε ανασφάλειες** για τη φωνηεντική ή τη συμφωνική αξία του σημαδιού.

Και η Sevinç hanım η οποία 1. έχει μπει μια χαρά στο σύστημα όσο ήταν δυνατόν, η οποία 2. είναι τουρκικής μητρικής γλώσσας με μόρφωση και η οποία 3, έχει το όνομα που έχει **δυσκολεύτηκε χθες** με λέξεις της οικογένειας του ρήματος: سومك στο

οποίο το **دεν** είναι φωνήεν **αλλά** σύμφωνο. Εννοείται ότι τότε θα προσπαθήσετε με *sümek *sömek. Υπάρχουν τέτοια ρήματα; **Όχι. Αφού δε βγαίνει νόημα**, θα

αλλάξετε την αξία του **د** στην ανάγνωσή σας. **Θα προσπαθήσετε αμέσως με την συμφωνική αξία:** s *v *mek →

1. ας πούμε σας λείπει ακόμα το πρώτο φωνήεν ή και
2. δεν ξέρετε αν υπάρχει κάτι ή όχι μετά από το [v],

→ είναι **όμως τόσο κοινό** ρήμα το **sevmek** που μάλλον θα το προσπαθήσετε γρήγορα, στην ανάγνωσή σας και **αφού θα βγει νόημα** θα διατηρήσετε αυτή την επιλογή.

Ξανά: είναι **τόσο κοινό** το ρήμα sevmek / سومك που σε **δύο** εβδομάδες δεν θα διστάζετε καθόλου πια οπότε θα εμφανιστεί σε κείμενο / άσκηση. Και πιθανόν θα το δούμε πολλές φορές ακόμα.

5.

Σημειώσεις για το μάθημα των 5 Νοεμβρίου 2025

Η τελευταία μου παρατήρηση για το χθεσινό μάθημα αφορά τις αραβικές λέξεις. Είναι πολύ κοινές και έχουν βαθιά σημασία. Δεν έχουν εξαφανιστεί όλες από τα σημερινά τουρκικά. Κάθε άλλο και η τάση ευνοεί την επιστροφή όσων έχουν εξαφανιστεί... Μπορείτε να είστε σίγουροι ότι υπάρχουν και σε γλώσσες μουσουλμανικών χωρών που δεν μιλούν αραβικά επίσης. Σκέφτομαι το Ιράν, το Αφγανιστάν, το Πακιστάν, π.χ.

Σας παρακαλώ πολύ, να γράψετε ένα δελτίο για κάθε μάθημα με όσες αραβικές λέξεις είδαμε – για τις περσικές το ζήτημα είναι πιο ελαφρύ αλλά η συμβουλή ισχύει επίσης. Μην ξεχνάτε ότι ο εξισλαμισμός έγινε στην Περσία άρα έχουν φέρει μαζί τους στην πρώην επικράτεια του Βυζαντίου και σύνθετες λέξεις με αραβική ρίζα και περσικό επίθεμα ή αντίστροφα. (Το γόητρο των περσικών ήταν επίσης πολύ ισχυρό.)

Επιμένω διότι η μεταγραφή τους με το διεθνές επιστημονικό σύστημα μπορεί να είναι πιο περιπλοκή από την απλή των τουρκικών λέξεων.

Είδαμε πολύ κοινές λέξεις από τα αραβικά:

انسان → insān → άνθρωπος

دين → dīn → θρησκεία

دوعا → dūʿā → μουσουλμανική προσευχή

زمان → zamān → χρόνος

قبول → kabūl → αποδοχή

ديندار → dīndār → θρησκευόμενος → Όπως το εξήγησα, πρόκειται για σύνθετη λέξη.

Το πρώτο κομμάτι είναι αραβικό. Εννοείται ότι είναι πολύ κοινή και κοινή έννοια. Το δεύτερο προέρχεται από το περσικό ρήμα έχω, κατέχω, είμαι ιδιόκτητης. Η λέξη

Σημειώσεις για το μάθημα των 5 Νοεμβρίου 2025

σημαίνει κυριολεκτικά: που έχει θρησκεία, δηλαδή που δεν είναι άπιστος, που δεν είναι αδιάφορος, που φοβάται τον θεό και έχει ηθική (στην καλύτερη περίπτωση...)

→ **Θα μελετήσετε τις σημειώσεις σας.** Θα διαβάσετε προσεκτικά αυτό το αρχείο.

Θα σκεφτείτε για την αποδελτίωση των αραβικών / περσικών λέξεων και θα προετοιμάσετε ερωτήσεις για τις απορίες σας για την επόμενη φορά.

Δε βλέπω αιτία για ανησυχία. Μπαίνετε σε καινούργιο σύστημα γραφής, θέλει γυμναστική το μάτι σας, πρέπει να συνηθίσει το μυαλό σας σε άλλη λογική ανάγνωσης.

→ **Επιμένω**, οι μεταρρυθμίσεις του κεμαλικού καθεστώτος – με την επιστημονική υποστήριξη του Αρμενίου γλωσσολόγου *Հայկը Մարտայան* [Hagop Mart'ayian] με επίσημο τουρκικό επώνυμο *Dilaçar*, **δεν ήταν αναπόφευκτες** αλλά έγιναν για **ιδεολογικούς λόγους** όπως το υποστηρίζει και ο ιστορικός Hamit Bozarslan. Το κύριο επιχείρημα είναι ότι το Ιράν διατήρησε το αραβο-περσικό σύστημα γραφής αν και δεν μιλάει αραβικά, αν και ο αναλφαβητισμός ήταν κοινό φαινόμενο έξω από τα αστικά κέντρα σε μια χώρα η οποία είχε ακόμα κοινωνικά αγροτικά χαρακτηριστικά όπως και η Τουρκία ως τα 1960/1970. Σήμερα λίγοι είναι οι αναλφάβητοι εκεί.

Όπως και να είναι, οι τουρκόφωνοι που γράφουν ακόμα με το αραβο-περσικό αλφάβητο είναι οι Αζέροι του βόριου Ιράν στην περιοχή που έχει ως πρωτεύουσα την

Ταυρίδα / Tabriz (στις δυτικές γλώσσες και στα περσικά) / Tebriz - تبریز (στα τουρκικά)

→ **Τελευταία παρατήρηση:** η απουσία του πρώτου φωνήεντος στο τοπωνύμιο

تبریز επιτρέπει τις αναγνώσεις και στα τουρκικά και στα περσικά με τον φθόγγο

που θέλει η καθεμία γλώσσα. **Άρα η απουσία γραμμένων βραχέων φωνηέντων**

είναι στοιχείο ευελιξίας του συστήματος που μπορούν ομιλητές **διαφορών**

γλωσσών να **μοιραστούν** και να οικειοποιούνται **με τον τρόπο τους**.